

cursus **Fascinatie voor ruïnes**

7 (of meer) colleges
archeologe Annet van Wiechen

Archeologen zijn net detectives. Ze proberen met de gevonden sporen en objecten aangevuld met teksten het verleden te reconstrueren. In deze reeks van (aantal) colleges gaat archeologe Annet van Wiechen in op enkele fascinerende ruïnes langs de Middellandse Zee. Per keer behandelt ze twee of drie opgravingen die een bijzondere band hebben of die elkaar aanvullen. Welke geheimen geven die 'oude stenen' prijs? Hoe kan een archeoloog een stad of monument reconstrueren? Vondsten 'spreken', maar ook teksten uit de oudheid kunnen veel informatie geven over de opgegraven resten.

Het aantal colleges is in onderling overleg vast te stellen. Hier volgen enkele voorbeelden. Ik heb ook gelet op geografische spreiding van de ruïnes en heb bewust gekozen voor enkele bekende & onbekende opgravingen, in min of meer chronologische volgorde:

Byblos (Libanon) • In deze ruïne zijn de resten te zien van het derde millennium vC tot en met het middeleeuwen van de kruisvaarders. Aangevuld met de schitterende vondsten (nu in het archeologisch museum van Beirut) maken we een portret van ruim vierduizend jaar Byblos, de stad die ons het woord *bijbel* gaf!

Delfi, Delos & Didyma (Griekenland & Turkije) • Deze drie Apollo-heiligdommen waren de belangrijkste van de Griekse wereld. In Didyma zocht Zeus zijn geliefde Leto op. Leto beviel op het eiland Delos van haar tweeling Apollo & Artemis en in Delfi versloeg Apollo de reusachtige slangdraak Python. Wat gebeurde er in deze heiligdommen?

Epidaurus, Kos & Pergamon (Griekenland & Turkije) • Gezondheid is het grootste goed voor de mens. In de oudheid bezocht men bij problemen op dat gebied de heiligdommen van Apollo's zoon Asklepios. In deze drie belangrijke Asklepieia hoopte men op genezing. Hoe?

Alexandrië & Petra (Egypte & Jordanië) • Beide steden zijn in de vierde eeuw vC begonnen aan hun opmars naar rijkdom en bloei. Beide steden leefden van handel en werden bestuurd door koningen. Van Alexandrië bleef erg weinig bewaard en het rozeroodgele Petra speelt een belangrijke rol in de reconstructie van deze oude wereldstad.

Numantia & Masada (Spanje & Israël) • Rond beide steden zijn nog resten van de Romeinse belegering en omsingeling te zien. Keltiberisch Numantia werd uiteindelijk in 133 vC ingenomen. De joden die na de neergeslagen opstand van 70 nC in Masada bescherming zochten, konden het hier nog drie jaar lang volhouden tegen de Romeinse overmacht. In Numantia en Masada kozen vrijwel allen vlak vóór overgave aan de Romeinen voor de dood.

Mérida & Timgad (Spanje & Algerije) • Voor veteranen uit het Romeinse leger werden beide steden gesticht in resp. 25 vC en 100 nC. De Spaanse stad is altijd bewoond gebleven, Timgad werd uiteindelijk in de zesde eeuw of iets later verlaten. Hoe werd zo'n stad gesticht?

Pompeii & Ostia (Italië) • Deze ruïnes laten het gewone leven 'zien' in de eerste eeuwen van onze jaartelling. Pompeii's bestaan eindigde abrupt met de Vesuvius-uitbarsting in 79 nC. De havenstad Ostia sudderde door tot in de late oudheid. Vanaf de achttiende eeuw begon men met opgraven.

Baalbek & Qalaat Simaan (Libanon & Syrië) • Ze hadden weliswaar een andere religie, maar het contact met het goddelijke was de drijfveer van pelgrims die een bezoek brachten aan de grote Baalbek-tempels of aan het heiligdom van de heilige Simeon de Pilaarheilige in Qalaat Simaan.

Palmyra (Syrië) was een rijke handelsstad met connecties van Rome tot China. In de derde eeuw wist vorstin Zenobia en haar generaals een groot gebied op de Romeinen te veroveren, maar uiteindelijk bleek de Romeinse keizer Aurelianus toch te sterk en werd Zenobia – als we de verhalen mogen geloven – in gouden ketenen naar Rome gevoerd. Van Wiechen dwaalde nog dagen door een schitterende ruïne die niet meer is.

Qusayr Amra & Khirbat al-Mafjar (Jordanië & Palestijnse gebieden) • Deze twee ruïnes geven prachtig weer hoe de Omayyade elite (begin achtste eeuw) landelijke residenties bewoonden die qua bouw en decoratie schatplichtig waren aan de Grieks-Romeinse, Byzantijnse en Sassanidische werelden.

Informatie over archeologe Annet van Wiechen, zie www.OudWeb.nl/annet.

conens & van wiechen • Drs. A. van Wiechen
conensvanwiechen@planet.nl of contact@OudWeb.nl